

Fənn sillabusu

İxtisas: 050711. "Bağçılıq və tərəvəzçilik"

Fakultə: "Aqrar və mühəndislik"

Kafedra: "Aqrar fənlər"

Fənnin adı: S/f. "Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı". (Azərbaycan Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir. 11 sentyabr 2015-ci il protokol ES № 1/2)

I. Fənn haqında məlumat:

Kodu: IP5-05

Tədris ili: III (2025-2026)

Semestr: V

Tədris yükü (saat) : Cəmi: 210 saat. Auditoriyadan kənar 135 saat. Auditoriya saati 75 saat. (45 müh. 30 laboratoriya).

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

Tədris forması: Öyanı.

Tədris dili: Azərbaycan dili.

Auditoriya № 311

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Tağıyev Niyaz Tarverdi oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14:00

E-mail ünvanı: niyaztagyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III. Təvsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyatlar:

1. Z.A. İbrahimov. Meşə əkinləri. Şərq-qərb 2015. S.399

2. T.S. Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

3. T.S. Məmmədov və b. Azərbaycanın dendroflorası. Bakı. Elm. 2011. 310 s.

4. T.S. Məmmədov. Abşeronun ağac və kolları. Bakı. Elm. 2010. 468 s.

5. T.H. Talıbov, Ə.Ş. İbrahimov. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qırmızı Kitabı. Cild II. Naxçıvan: Əcəmi. 2008. 350 s.

6. T.S. Məmmədov. Qazon bəzək memarlığı. Elm 2004. Bakı 39 s.

7. T.S. Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

8. M.Ə. Cəlilov – Dekorativ yaşıllaşdırma

ƏLAVƏ ədəbiyyatlar

1. L.İ. Prilipko- Azərbaycanın ağac və kol bitkiləri I, II, III Bakı-1966

2. L.İ. Prilipko, A.R. Əliyev – Azərbaycanın yaşıllaşdırılması Bakı 1967

3. V.X. Tutayuk – Azərbaycanın yaşıllaşdırılması Bakı 1968

4. C. Əliyev, H. Yusifov – Bəzək bağçılığı Gəncə 1989

5. Ə. Əliyev, Y.M. Xəlilov- Təbiətin yaşıl libası Bakı 1969

Köməkçi WEB- mənbələr

www.ayl.eco.gov.az/

<http://lib.bbu.edu.az/files/book/43.pdf>

<http://absheron.cls.az/front/files/libraries/89/books/515921423915619.pdf>

<http://web2.anl.az:81/read/page.php?bibid=vtls000010274>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında "Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı" fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə meşə sərvətlərini qiymətləndirməyi öyrətmək; taksasiya ölçüləri, ölçü vahidləri, qaydaları və alətləri

barədə bilik verməkdir. Tədrisin məqsədi tələbələrə biosferin tərkib hissəsi olan meşələrdən səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədi ilə onların öyrənilməsi, üzə çıxarılması, uçota alınması, meşə sərvətlərinin dinamika və statikada qiymətləndirilməsi metod və üsulları haqqında bilik verməkdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı 25%-dən çox olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.Imtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açar bilər.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 30 saat, seminar – 30 saat. Cəmi 60 saat

No	Mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	seminar
1	Mövzu: 1.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti. Plan 1.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti,yaşıllıqların təbiətdə rolu. 2.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti. <i>Mənbə:[4.6]</i>	2	2
2	Mövzu:2.Yaşıllaşdırmanın tarixi. Plan 1.İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları,ilk yaşıllıq işlərinə maraq göstərən ölkələr,eramızdan əvvəlki, III-II minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları.	2	2

	2.XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması. <i>Mənbə:</i> [3.6]		
3	Mövzu:3.Azərbaycanda yaşıllıq işləri. Plan 1.Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması. <i>Mənbə:</i> [3.4.]	2	
4	Mövzu:4. Yaşıllıqların növləri və xüsusiyyətləri. PLAN: 1.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar. <i>Mənbə:</i> [3.4.6]	2	
5	Mövzu:5.Yaşıl çəpər və divarlar. Plan 1.Yaşıl çəpərlər və divarlar. 2.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti. <i>Mənbə:</i> [2.4.6]	2	2
6	Mövzu:6.Yaşıllaşdırılacaq ərazilərin planlaşdırılması. Plan 1.Yaşıllaşdırılacaq ərazilərin planlaşdırılması. 2.Gəzinti xiyabanların kənarlarının görkəmliyinin və ağac-kol bitkilərinin yerləşdirmə xüsusiyyətləri. 3.Məktəbyanı ərazilərin yaşıllaşdırılma layihəsinin tərtib planı. 4.Dəmir yolu kənarlarının yaşıllaşdırılması. <i>Mənbə:</i> [3.5.6]	2	2
7	Mövzu:7.Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üslubları. Plan. 1.Park ansamblının yaradılması. 2.Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq. <i>Mənbə:</i> [3.4.7]	2	2
8	Mövzu:8.Azərbaycan ərazilərində yaşıllaşdırma üzrə rayonlaşmanın əsasları və sxemi. Plan. 1.Respublikanın ərazilərinin yaşıllaşdırılması üçün regionlara bölünməsi. <i>Mənbə:</i> [3.4.6]	2	2
9	Mövzu:9. Regionda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstəricisi kimi,inkişaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri. Plan. XIII. Regionda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstəricisi kimi,inkişaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri. <i>Mənbə:</i> [3.4.]	2	2
10	Mövzu:10.Respublika ərazilərinin yaşıllaşdırmaya görə əsas rayonlara bölünməsi. Plan. 1.Mühit şəraiti ilə xarakterizə olunan qrup rayonlar. 2.I və II qrup rayonlar. <i>Mənbə:</i> [4.7]	2	
11	Mövzu:11.Respublikada yaşıllaşdırmaya görə III və IV cü qrup rayonlar. Plan. 1.III və IV qrup rayonlar. 2.V və VI qrup rayonlar <i>Mənbə:</i> [3.4.6]	2	2
12	Mövzu:12.Rayonların yaşıllaşdırılmasında təklif olunan bəzək ağac-kol cinslərinin xüsusiyyətləri.	2	2

	Plan. 1.Həmişəyaşıl ağacların yaşıllaşdırmada istifadəsi. <i>Mənbə:[3.5.6]</i>		
13	Mövzu: 13.Respublikanən ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri. 1.Respublikanən ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri. 2.Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativliyi. 3. Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativ bitkilərin növləri. <i>Mənbə:[3.5.6]</i>	2	2
14	Mövzu:14.Yaşıllıqlara təklif olunan dekorativ ağac-kol bitkilərinin şaxtaya,istiyyə,kölgəyə və quraqlığa davamlılığı. Plan: 1.Şaxtaya və istiyyə davamlı ağac və kol bitkiləri. 2.İsıqsevən və kölgəyə davamlı ağac və kol cinsləri. 3.Rütubətliyi sevən və quraqlığa davamlı ağac və kol cinsləri. <i>Mənbə:[3.5.6]</i>	2	2
15	Mövzu:15.Rayon yaşıllaşdırılmasına təklif olunan ağac-kol bitkilərinin xüsusiyyətləri. Plan: 1.Rayonların park-bağ və s. Yaşıllıqlarına təklif olunan kol bitkiləri,torpaq iqlim şəraitinə uyğunlaşmaları,boy atma xüsusiyyətləri yaşama müddətləri. 2.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli ağac-kol bitkilərinin mikroorqanizminə təsir etmə və məhv etmə qabiliyyəti. <i>Mənbə:[3.5.6]</i>	2	
16	Mövzu:16.Park və bağların salınma üsulları və aqrotexniki qulluq. Plan: 1.Yaşıllıqlara qulluq edilməsi. 2.Prospekt və yol kənarının yaşıllaşdırılmasında istifadə olunacaq ağac-kol bitkiləri və onların dekorativlik xüsusiyyətləri.	2	2
17	Mövzu:17.Parkların suvarma üsulları norması,gübrələnmə. Plan: 1.Parkların suvarılması. 2.Parkların gübrələnməsi.	2	
18	Mövzu:18.Dekorativ ağac və kol bitkilərinin çoxaldılma üsulları. Plan: 1.Yaşıllaşdırılmada istifadə olunacaq dekorativ ağac və kol bitkilərinin vegetativ yolla çoxaldılması. 2.Kök qələmləri və kolları bölməklə çoxaltma. 3.Budaqları basdırmaq və ya fərqənd çoxaltma.	2	2
19	Mövzu:19.Qazon və onlara qulluq qaydaları. Plan: 1.Qazonun yaradılması. 2.Qazona qulluq işlərinin aparılması. 3.Qazon sahələrində seyrəkliyin aradan qaldırılması.	2	2
20	Mövzu:20.Azərbaycanda yaşıllaşdırma işlərinin vəziyyəti. Plan: 1.Azərbaycanda yaşıllaşdırma işlərinin vəziyyəti.	2	2
21	Mövzu:21.Bakıda və Abşeronda indiyə qədər salınan yaşıllıqlar. Plan; 1.Bakıda və Abşeronda indiyə qədər salınan yaşıllıqlar.		

22	Mövzu:22.Bitkilərin aqrotexnikası,xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı mübarizə üsulları. Plan: 1.Yaşıllaşdırmada aqrotexnik qulluq işlərinin aparılması. 2.Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin elmi əsasları.	2	2
23	Mövzu:23.Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı aqrotexniki,bioloji və kimyəvi mebarizə tədbirləri. Plan; 1. Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı aqrotexniki,bioloji və kimyəvi mübarizə tədbirləri.	1	1
	cəmi:	45	30

XI.Fənn üzrə tələblər,

- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- yaşıllıqların xüsusiyyətləri və növlərini öyrənməli;
- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini bilməyi.
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllaşdırılacaq ərazinin sxemlərə əsasən qurulmasını;

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı təliminin mənimsənilməsində tələbə digər ixtisas və qohum fənlər verən bilikləri yiyələnməlidir. Öz növbəsində, yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı biliklərindən yaşıllaşdırma işlərinin aparılmasının öyrənilməsində istifadə etməlidir.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV. kollekvum sualları:

I-ci kollekvium.

- 1.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti,yaşıllıqların təbiətdə rolu.
- 2.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti.
- 3.İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları,III-IV minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları.
- 4.XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması.
- 5.Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması.
- 6.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 7.Yaşıl çəpərlər və divarlar.
- 8.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
- 9.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 10.Yaşıl çəpərlər və divarlar.
- 11.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
- 12.Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üslubları
- 13.Park ansamblının yaradılması
- 14.Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq.
- 15.Xəstəlik və ziyanvericilərlə mübarizə.

II-ci kollektivium.

1. Respublikanın ərazilərinin yaşıllaşdırma üçün regionlara bölünməsi
2. Regionda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstərici kimi, inkişaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri.
3. Mühit şəraiti ilə xarakterizə olunan qrup rayonlar
4. I və II qrup rayonlar
5. III və IV qrup rayonlar
6. V-VI qrup rayonlar
7. Həmişəyaşıl ağacların yaşıllaşdırmada istifadəsi
8. Respublikanın ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri.
9. Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativliyi
10. Yaşıllaşdırmada istifadə olunan dekorativ bitkilərin növləri
11. Şaxtaya və istiyə davamlı ağac və kol cinsləri
12. İşıqsevən və kölgəyə davamlı ağac və kol cinsləri
13. Rütubətliyi sevən və quraqlığa davamlı ağac və kol cinsləri
14. Rayonların park-bağ və s. yaşıllıqlarına təklif olunan kol bitkiləri, torpaq-iqlim şəraitinə uyğunlaşmaları, boy atma xüsusiyyətləri yaşama müddətləri.
15. Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli ağac-kol bitkilərinin mikroorqanizminə təsir etmə və məhv etmə qabiliyyəti.

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

Blok I

1. Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti, yaşıllıqların təbiətdə rolu.
2. Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti.
3. İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları, III-IV minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları.
4. XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması.
5. Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması.

Blok II

6. Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
7. Yaşıl çəpərlər və divarlar.
8. Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
9. Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
10. Yaşıl çəpərlər və divarlar.
11. Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
12. Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üslubları
13. Park ansamblının yaradılması.

Blok III

14. Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq.
15. Xəstəlik və ziyanvericilərlə mübarizə.
16. Respublikanın ərazilərinin yaşıllaşdırma üçün regionlara bölünməsi
17. Regionda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstərici kimi, inkişaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri.
18. Mühit şəraiti ilə xarakterizə olunan qrup rayonlar
19. I və II qrup rayonlar
20. III və IV qrup rayonlar
21. V-VI qrup rayonlar.

Blok IV

22. Həmişəyaşıl ağacların yaşıllaşdırmada istifadəsi
23. Respublikanın ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri.
24. Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativliyi
25. Yaşıllaşdırmada istifadə olunan dekorativ bitkilərin növləri
26. Şaxtaya və istiyə davamlı ağac və kol cinsləri.

Blok V

27. İşıqsevən və kölgəyə davamlı ağac və kol cinsləri
28. Rütubətliyi sevən və quraqlığa davamlı ağac və kol cinsləri.

29.Rayonların park-bağ və s. yaşıllıqlarına təklif olunan kol bitkiləri,torpaq-iqlim şəraitinə uyğunlaşmaları,boy atma xüsusiyyətləri yaşama müddətləri.

30.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli ağac-kol bitkilərinin mikroorqanizminə təsir etmə və məhv etmə qabiliyyəti.

31.Yaşıllıqlara qulluq edilməsi.

Blok IV

32.Suvarma üsulları norması,gübrələmə.

33.Aqrotexniki qulluq-xəstəlik və zərərvericilərlə mübarizə,budama və qayçılama.

34.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq dekorativ ağac və kol bitkilərinin vegetativ yolla çoxaldılması

35.Kök qələmləri və kolları bölməklə çoxaltma

36.Budaqları basdırmaq və ya fərqənd çoxaltma

37.Qazonun yaradılması.

38.Qazona qulluq işlərinin aparılması.

Blok VII

39.Qazon sahələrində seyrəkliyin aradan qaldırılması.

40.Azərbaycanda yaşıllaşdırma işlərinin vəziyyəti

41.Bakıda və Abşeronda indiyə qədər salınan yaşıllıqlar

42.Yaşıllaşdırmada aqrotexnik qulluq işlərinin aparılması.

43.Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin elmi əsasları.

44.Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı aqrotexniki,bioloji və kimyəvi mübarizə tədbirləri.

“Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı” fənnin sillabusu 050701- “Aqraromluq” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.Sillabus “Aqrar fənlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“12” sentyabr 2025-ci il, protokol №01)

Fənn müəllimi:

B.m. N.T.Tağıyev.

Kafedra müdiri:

dos.İ.Kərimov.